

Politics was once about beliefs and society. Now it is a worship of money
(Ooit ging politiek over visie, vertrouwen en maatschappij. Tegenwoordig draait het alleen om de overdreven gehechtheid aan geld)

In Nederland waren het de sociaal-democratie en de christen-democratie die na de Tweede Wereldoorlog de basis hebben gelegd voor een liberale rechtsstaat, stabiele partijdemocratie en een breed in de samenleving verankerde verzorgingsstaat. Maar er is sinds die tijd heel veel veranderd. 'Veel voorwaarden waarop het naoorlogse Europese samenlevingsmodel ooit steunde zijn aan het verdampen en eroderen. De oorzaken daarvan zijn divers en complex: van secularisering tot aan het postindustriële verdwijnen van de arbeidersklasse, van globalisering en migratie tot aan zegenrijke ontvoogding en individualisering¹.

De sociaal-democratie in Nederland en ook in Europa verkeert in zwaar weer. De electorale positie van de PvdA is structureel slecht. Dit wordt naar onze mening niet alleen veroorzaakt door de rol die de PvdA speelt in het kabinet. De problemen zitten op een fundamenteeler niveau en zijn globaal waar te nemen. *'It's the economy stupid'*, Clinton. *'New Labour'*, Tony Blair, *'het afschudden van de ideologische veren'*, Wim Kok, vergelijkbare ontwikkelingen zagen we in Duitsland onder Schröder. *'The worship of money'*, kreeg voornamelijk de sociaal-democratie in zijn greep. Het was een politieke keuze, van de PvdA, om mee te gaan in het experiment van vergaande liberalisering in de publieke sector, de zogenaamde 'Derde Weg', die we sinds de afgelopen twintig jaren blind aan het berijden zijn.

In ons land zijn wen inmiddels de zeggenschap over cruciale onderdelen van onze samenleving kwijtgeraakt, voornamelijk in de sectoren die voorheen een sterke verankering in de publieke sector hadden. Het doordrukken van veranderingen en aanpassingen heeft in een veel te hoog tempo plaatsgevonden. Met name op voor de PvdA belangrijke beleidsterreinen en dat geleid heeft tot grote onvrede en teleurstellingen geleid bij de burger.. Denk daarbij aan de zorgsector, geïllustreerd door de chaos rond de PGB's en de thuiszorg. Het onderwijs, de aanpassingen rond de studiefinanciering en het ongefundeerde rendementsdenken. De onzekerheid en onduidelijkheid over de pensioenvoorziening voor de jeugd van vandaag en morgen. De woningcorporaties die losgezongen zijn van hun primaire taken en de daaruit voortvloeiende oplopende huren en de misselijkmakende verrijkingen en verspillingen. Het geblunder rond het Gronings gas. Het JSF-debacle. Om het over de banken nog maar niet te hebben. Daarnaast zien we steeds vaker hoe er vanuit de EU beslissingen zonder brede steun van de burger worden genomen. Het debat over het TTIP-verdrag illustreert hoe beslissingen met een grote impact op onze maatschappij de nationale soevereiniteit kunnen ondermijnen. Beslissingen die worden genomen zonder breed draagvlak onder onze bevolking doen het vertrouwen in de politiek verdampen.

In het rapport van de commissie Dijsselbloem over de onderwijshervormingen 'Tijd voor onderwijs' uit 2008 werd in algemene bewoordingen gesteld dat *'majeure operaties eerst in de praktijk beproefd moeten worden en niet gepaard mogen gaan met bezuinigingen'*.

Deze les is geheel genegeerd zo betoogt ook Willem Witteveen in zijn pleidooi, *'De wet als kunstwerk'* waarin hij schrijft dat wetten redelijk en begrijpelijk moeten zijn, geschreven op grond van blijvende waarden en houdbaar voor de toekomst. Hij verzet zich tegen gelegenhedswetten die partijpolitieke of coalitiepolitieke doeleinden op de korte termijn dienen. Een pleidooi dat wij van harte ondersteunen.

---

¹ René Cuperus, 'Postliberalisme is het antwoord op populisme', in: René Cuperus en Menno Hurenkamp (red.), *Omstreden vrijheid. Waartoe een vrije samenleving verplicht*, Van Gennep, Amsterdam 2015, p. 13.

Een drietal principes vormt de basis van onze agenda om de PvdA weer de partij te laten zijn die de mensen grip geeft op de kwesties die ze niet alleen kunnen oplossen: absolute waardevastheid, het herwaarderen van collectieve voorwaarden en actie en de PvdA als laboratorium van progressieve ideeën. Als herkenbare waarden het fundament zijn van politiek handelen, ontstaat een echt alternatief programma. Dan valt er iets te kiezen en kunnen mensen dingen veranderen via het uitbrengen van hun stem. Experimenteren met nieuwe vormen en gedachten (gekozen bestuurders, referenda) en 'mehr Demokratie wagen' (naar het motto van Willy Brandt) zijn daar onlosmakelijk mee verbonden.

Dit is geen pleidooi om onze verantwoordelijkheid te ontlopen. Ons uitgangspunt is dat we de rit uitzitten maar ons nu moeten gaan voorbereiden op de toekomst van de PvdA en Nederland. Het zal niet vanzelf weer goed komen. Dat is misplaatst wensdenken. Kijk naar de visieloze agenda van de VVD: sneuvelen in het kalifaat, nauwe betrekkingen met dictators die mensenrechten schenden en het sluiten van de Europese buitengrenzen. Het is nu tijd ons te bezinnen op een progressieve toekomst met een heldere visie. We moeten afstand nemen van de kwartetkaarten-politiek die ons niets brengt en ons vervreemdt van onze kiezers. Het gaat om de zoektocht om onze eigen ideologie te herdefiniëren.

Wat ons betreft nemen we afscheid van voor een positie in het centrum van de macht, wat bijna per definitie leidt tot centristische (kleurloze) politiek. Dat is de politiek van dit kabinet. De sleutel tot succes is het creëren van duurzame en progressieve samenwerking gericht op een meerderheidsregering oftewel: machtsvorming met partijen die deze visie delen. De huidige politieke koers, het voeren van een centristische compromispolitiek zoals momenteel onder Rutte II gebeurt, draagt bij aan de totale onherkenbaarheid en afwezigheid van progressief en door onze achterban breed gedragen beleid in de politiek. Dit wordt veroorzaakt door het ontbreken van een eigen ideologische visie en politieke agenda. Laten we dus eerst naar onszelf kijken. Daar moeten we de komende tijd onze energie in stoppen.

Burchtstraatgroep uit Nijmegen, 7 april 2015.

Bart Verheijen, Alard Beck, Pol van de Wiel, Paul Kubben, Rosa Kindt, Yourik Malet